

Waar is onze ondernemingsdynamiek gebleven?

De teloorgang van de kleine, snel groeiende bedrijven

Gert Bijnens & Joep Konings*

KU Leuven, Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen, VIVES

Deze briefing werd samengesteld op basis van [VIVES Discussion Paper 59](#):
“Where has the Belgian Business Dynamism gone? The decline in high growth (small) firms”

Dit onderzoek kadert in de [Econopolis Leerstoel](#) rond Ondernemingsdynamiek.

* Met dank aan Matthieu Jacobs, Cathy Lecocq en Bart Van Craeynest voor suggesties en commentaren

SAMENVATTING

Ondernemingsdynamiek is een belangrijke drijfveer voor een stijgende productiviteit. De Belgische ondernemingsdynamiek is echter in dalende lijn. Dit is niet zo zeer te wijten aan het veel gehoorde pleidooi rond het gebrek aan starters en ondernemingszin. We zien echter wel dat het moeilijker en moeilijker wordt voor kleinere firma's om door te stoten en een snelle groeier te worden. Bovendien vertoont de evolutie van onze ondernemingsdynamiek opmerkelijk veel gelijkenissen met die in de Verenigde Staten, ondanks dat onze economieën toch sterk verschillen. De oorzaken (en oplossingen) van de dalende ondernemingsdynamiek moeten we dan ook zoeken in globale trends en niet in land-specifieke regelgeving en bedrijfstaking.

Steve Jobs, een ondernemer pur sang, zei het al ten tijde van zijn beroemde Stanford speech. De dood is de beste uitvinding die er is, het zorgt ervoor dat het oude verdwijnt om plaats te maken voor het nieuwe. Of hij naar het echte leven of dat van ondernemingen verwees laten we hier in het midden. Ondernemingsdynamiek, of het komen en gaan, groeien en krimpen van ondernemingen, is ook een essentieel onderdeel van een goed draaiende economie. Studies tonen aan dat deze bedrijfsdynamiek aan de basis ligt van bijna $\frac{3}{4}$ van de totale productiviteitsgroei. De dynamiek drijft immers de zogenaamde *creative destruction*: slimmere, betere en/of innovatievere producten en ondernemingen doen de oude verdwijnen. Maar hoe is het nu gesteld met de evolutie van die ondernemingsdynamiek in België?

NAAR BETROUWBARE INDICATOREN VOOR ONDERNEMINGSDYNAMIEK

Beleids- en opiniemakers hameren maar al te graag op het belang van start-ups en kleine ondernemers voor onze economie. Onderzoek dat zich baseert op de werkelijke ondernemingsdata heeft echter al aangetoond dat de bijdrage van start-ups overschat wordt en het overgrote deel van de kleine ondernemingen niet of nauwelijks groeit. Wel weten we dat er een klein aantal ondernemingen zijn die zeer snel groeien. Het zijn deze snelle groeiers die een groot stuk van de totale tewerkstellings- en productiviteitsgroei voor hun rekening nemen.

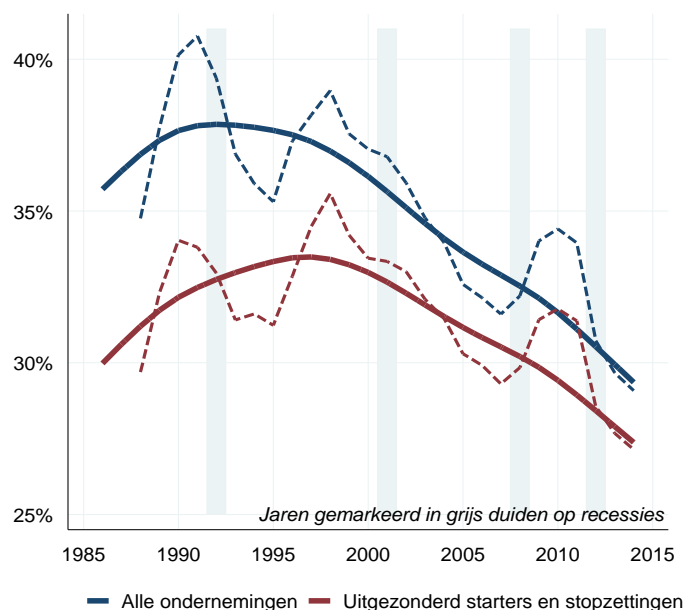
We werken daarom op basis van de verdeling van groeivoeten in tewerkstelling van bedrijven en hoe deze evolueert doorheen de decennia. We gebruik bedrijfsgegevens over vele jaren en kunnen zo de langdurige trends rond dynamiek

ontwarren van kortstondige pieken en dalen die samengaan met de zogenaamde *boom & bust* periodes.

DE DYNAMIEK GAAT GESTAAG ACHTERUIT

Figuur 1 toont de spreiding van de groeivoeten. Het geeft het verschil in groei tussen de snelst en minst snel groeiende ondernemingen. De blauwe lijn geeft de trend weer voor alle ondernemingen, de rode houdt geen rekening met starters en stopzettingen. Hoe groter de waarde hoe sneller onze economie erin slaagt activiteit te verplaatsen naar de beste ondernemingen. Het is dus een goede indicator voor de algehele dynamiek in onze economie.

Figuur 1: Spreiding van de groeivoeten: verschil tussen de 10% snelst en 10% minst snel groeiende ondernemingen

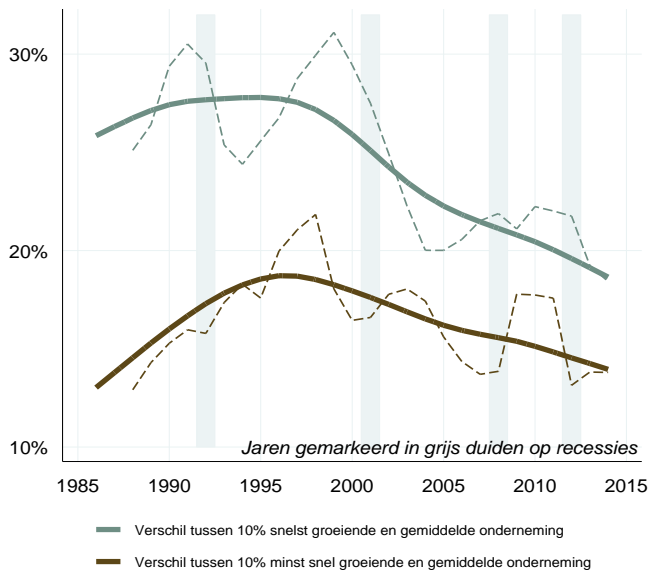

Bron: NBB Data, Analyse auteurs

We zien een daling vanaf midden jaren 90. Indien we geen rekening houden met starters en stopzettingen, zien we een gelijkaardige evolutie. Dit wil zeggen dat ondernemingsdynamiek er ook op achteruit gaat *onafhankelijk* van het aantal starters. De gebrekkige startersactiviteit wordt nochtans

vaak aangehaald als de oorzaak van het tanend Belgisch ondernemerschap.

Figuur 2: Scheefheid van de groeivoeten voor de dienstensector.

Figuur 2 kijkt nu naar de zogenaamde *scheefheid* of asymmetrie van de groeivoeten. Dit splitst de spreiding tussen de snelst en minst snel groeiende bedrijven op. Enerzijds kijken we naar de kloof tussen de snelst groeiende en de gemiddelde onderneming. Anderzijds is er de kloof tussen dat gemiddelde en de minst snel groeiende bedrijven. Een groot verschil of een grote asymmetrie tussen de 2 (een grotere afstand tussen de 2 lijnen van Figuur 2) is een maatstaf voor de aanwezigheid van innovatieve en disruptieve bedrijven met een blijvende impact op hun sector.

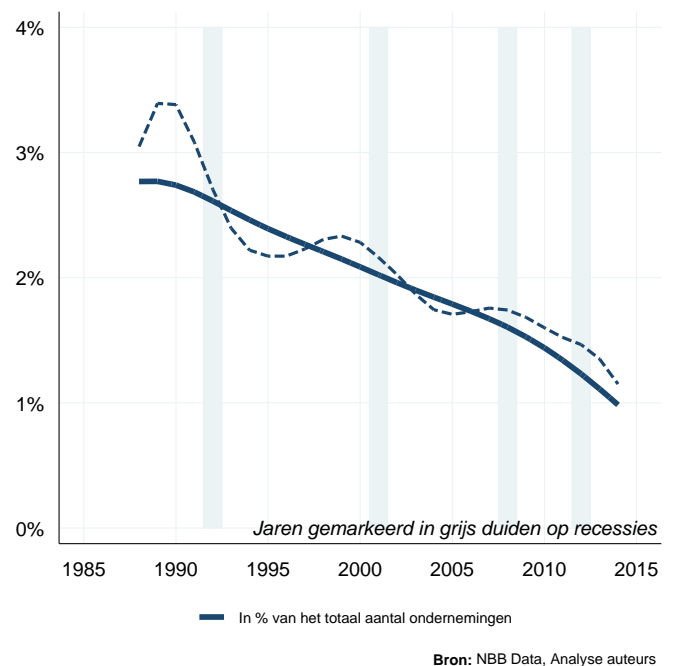
Ook hier zien we eenzelfde verhaal. Vanaf het einde van de jaren 90 neemt ook deze maatstaf versneld af. De kloof tussen de 2 lijnen van Figuur 2 verkleint. Voornamelijk het verschil tussen de 10% snelst groeiende firma's en de

gemiddelde firma neemt een sterke duik naar beneden.

WAAR ZIJN DE (KLEINE) SNELLE GROEIERS GEBLEVEN?

We weten nu dat de achteruitgang van de ondernemingsdynamiek vooral te wijten is aan wat er gebeurt met de snelst groeiende bedrijven. Figuur 3 geeft daarom de evolutie van het aantal snel groeiende ondernemingen weer,¹ als aandeel in het totaal aantal firma's. Het aantal schommelt doorheen de verschillende recessies. Desalniettemin zien we een sterk dalende trend.

Figuur 3: Evolutie van het aantal snel groeiende ondernemingen

Figuur 4 gaat dieper in op de problematiek van de snelle groeiers. We zien er vreemd genoeg dat oudere firma's² met meer dan 500 werknemers erin slagen tegen de algemene trend in te gaan. Het aandeel van de snel groeiende ondernemingen stijgt voor deze categorie. Voor kleinere ondernemingen,

¹ Een snelle groeier groeit over minstens 3 jaar met gemiddeld 15% per jaar.

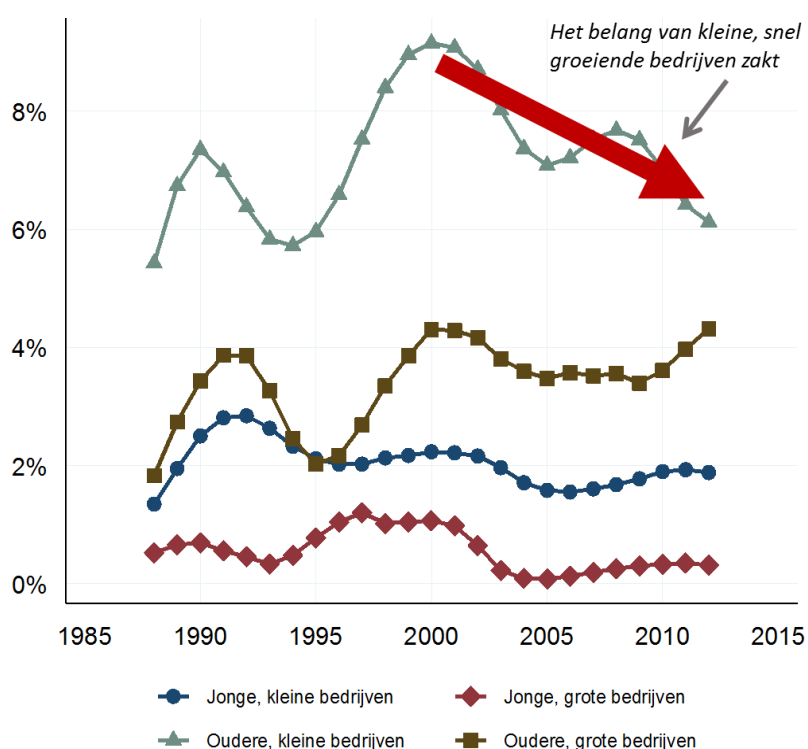
² Een oudere firma is meer dan 5 jaar oud.

daarentegen wordt het als maar moeilijker om echt snel te groeien.

Globale trends liggen aan de basis

Wat nu juist de directe oorzaak is van het verlies aan ondernemingsdynamiek en de teloorgang van de kleine, snelle groeiers weten we nog niet.

Figuur 4: Aandeel van snel groeiende ondernemingen in de totale tewerkstelling

Bron: NBB Data, Analyse auteurs

Wel zien we grote gelijkenissen tussen België en wat andere economen vaststellen voor de Verenigde Staten. Beide landen hebben een zeer verschillende economie en verschillende regelgeving. We moeten de oorzaken (en oplossingen) dus niet gaan zoeken in specifieke maatregelen zoals het al dan niet taxeren of reguleren van een bepaalde activiteit. Sinds het

einde van de jaren negentig zijn er immers belangrijke veranderingen opgetreden in de globale economie zoals de opkomst van het Internet en de (Aziatische) groeimarkten. Grotere firma's zijn er waarschijnlijk beter in geslaagd de voordelen van deze veranderingen ten volle te benutten. Indien we de ondernemings-dynamiek willen stimuleren dienen we meer te kijken naar maatregelen die kleinere firma's toelaten het vuur aan de schenen te leggen van de globale supersterren. Dit zal een positiever effect hebben dan het blind stimuleren van starters of bedrijven die niet de ambitie koesteren een blijvende impact op hun sector te hebben.

VLAAMS INSTITUUT VOOR ECONOMIE EN SAMENLEVING
WAAISTRAAT 6 - BUS 3550
3000 LEUVEN, BELGIË

Gert Bijmens
University of Leuven
gert.bijmens@kuleuven.be
016 37 33 00

Jozef Konings
University of Leuven
jozef.konings@kuleuven.be
016 32 68 20

De VIVES Briefings stellen zich tot doel het debat over de economische en maatschappelijke ontwikkeling van regio's te stofferen. Dit doen ze door middel van korte bijdragen van de hand van eigen en geaffilieerde onderzoekers. De briefings zijn veelal gebaseerd op lopend fundamenteel onderzoek.

Een elektronische versie van de briefings is beschikbaar op de VIVES-website:

<https://feb.kuleuven.be/VIVES>